

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

BESLUT
2009-12-16

Dnr
511-43911-2009

Sida
1(9)

Bildande av naturreservatet Ollestad i Herrljunga kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptet Ollestad
RegDOS ID	2014756
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Herrljunga
Fastigheter och ägare:	Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)
Nyttjanderättsinnehavare:	Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)
Areal (ha):	32,3 ha
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Natura 2000-beteckning:	-
Naturgeografisk region:	Götalands centrala slättbygder; Vänerslätterna
Objektskategori:	
IUCN-kategori:	Strikt naturreservat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Ollestad.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen utser Västkoststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla värdefulla naturmiljöer i form av:
 - mosaikartad och naturskogsliknande lövskog med sumpskogspartier och torrare partier där ädellöv dominerar (delvis natura 2000-habitaten: 9080 lövsumpskog och 9160 näringsrik ekskog)
 - blandlövhage med dominans av ek (Natura 2000-habitatet: 9070 trädklädd betesmark).
 - Naturskogsartad barrskog (utvecklingsmark till natura 2000-habitatet: 9010 Västlig taiga)
- restaurera och skapa öppna och trädklädda betesmarker.
- strukturer som varierande trädålder och död ved ska förekomma i för skogsmiljöerna riklig omfattning. Betesmarkerna skall vara fria från igenväxningsvegetation och välbetade.

Syftet ska tryggas genom att:

- befintlig barr- och lövskog lämnas huvudsakligen till fri utveckling, undantaget regelbunden röjning av granföryngring i lövskogen.
- andelen lövskog utökas på sikt genom att partier med granskog omvandlas till lövskog.
- Andelen betesmark utökas genom slyröjning och återupptaget bete på idag ohävdade betesmarker.

- Den idag trädklädda betesmarken gallras med avsikt att gynna naturvärden knutna till solbelysta ekar.
- Andelen trädklädd betesmark utökas på sikt genom att plantering av ek på de idag kultiverade betesmarkerna.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg, luft- eller markledning.
3. Anordna upplag, utföra fyllning eller tippning.
4. Borra, spränga, gräva, schakta, dämna eller bedriva täkt av något slag, ej heller husbehovstäkt.
5. Dikesrensa.
6. Avverka, gallra, röja, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. Tillföra naturliga, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
9. Stödutfodra med annat än mineralfoder.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

10. Bedriva bete mellan 1 nov – 15 april.
11. Upplåta mark för orientering eller annan idrottstävling, ej heller lägerverksamhet.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid underhåll och reparation av befintliga vägar.
- Vid underhåll och reparation av befintliga jordkablar. Markskador skall då begränsas. Undantaget akuta reparationsåtgärder skall samtliga åtgärder med detta syfte samrådas med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid reparation av luftledning och transformatorstation samt vid underhållsröjningar i befintlig skogsgata för luftledning. Markskador ska då undvikas.
- Vid avverkningar av enstaka träd som utgör hinder för luftledning eller för dess säkerhet utanför befintlig skogsgata. Markskador ska då undvikas.

- Vid nedgrävning av befintlig luftledning. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.

Föreskriften enligt A8 ovan gäller inte i skötselområde 5.1

Föreskriften enligt A9 ovan gäller inte vid övergångsutfodring under högst en vecka vår respektive höst efter överenskommelse med förvaltaren och på särskilt anvisad plats.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor.
3. Uppsättning och underhåll av stängsel för betesdjur.
4. Omföring av granskog till lövskog.
5. Avverkning, gallring, röjning, plantering och betesdrift i den mån markägaren inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
6. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
7. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon utanför väg annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande samt vid reparation och underhåll av befintlig jordkabel. Markskador skall då begränsas
2. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar.
3. Elda.
4. Utplantera växt- eller djurart.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Ollestad är ett varierat lövskogsområde längs med landsvägen mellan Anne-lund och Ulricehamn, väster om Sämsjön. Reservatet sluttar huvudsakligen svagt mot norr och i öster rinner två mindre bäckar, varav en är delvis utträd, genom området ner till Sämsjön.

I södra delen av reservatet finns en trädklädd åsrygg som betas. Åsen hyser en stor förekomst av grova, vidgreniga hagmarksekar, särskilt i kanterna ut mot de öppna f.d. åkerpartierna. Denna åsrygg är också ett gammalt domän-reservat. Hagmarken i mitten av reservatet står idag ohävdad men har flera yngre vidgreniga ekar, vilka har stor potential att utvecklas och ge kontinuitet av hagmarksek om de får fortsätta att stå öppet.

Norra delen av reservatet utgörs idag huvudsakligen av ädellövlund med ek. De flesta av ekarna här har en medelålder på uppskattningsvis 120 år, men enstaka på över 250 år förekommer. Andra biotyper som ingår i Reservatet är al-, ask- samt björksumpskog och generellt är det en stor förekomst av asp i olika ålder. Grova aspar förekommer särskilt i västra delen och här finns också en notis i artregistret om förekomst av västlig njurlav. Norr om landsvägen sträcker sig ett sumpskogsparti med stor förekomst av död björk ner mot Sämsjön.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Naturreservatet Ollestad ligger inte inom något riksintresse.

Kommunal översiktsplan

Delar av reservatet omfattas av områdesbestämmelser enligt Plan- och bygglagen. Föreskrifterna enligt PBL är dock förenliga med reservatet varför beslutet överensstämmer med intentionerna i översiktsplanen för Herrljunga kommun.

Ärendets handläggning

Området utpekades som lämpligt för formellt skydd i samband med regeringens uppdrag till Naturvårdsverket 2002-06-13 att genomföra en naturvärdesbedömning av all statlig skogsmark (M2002/2121/Na).

Området ingick sedan i den överenskommelse om långsiktigt skydd av särskilt värdefulla naturskogsområden som tecknades mellan Sveaskog AB och Naturvårdsverket den 13 juni 2008. Denna överenskommelse innebar att Sveaskog AB upplåter marken för Naturreservatsbildning utan ersättning, men att Sveaskog AB kvarstår som markägare. Överenskommelsen innebär också att staten tar finansiellt ansvar för förvaltningen och att Sveaskog mot marknadsmässig ersättning erbjuder sig att utföra ev. naturvårdande skötsel.

Remiss och föreläggande

Berörda mark- och sakägare har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Herrljunga kommun och Skogsstyrelsen.

Naturskyddsföreningen i Herrljunga, och Västkoststiftelsen har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Inkomna yttranden

Yttranden har inkommit från: Sveaskog AB, Herrljunga kommun, Herrljunga elektriska AB, Vägverket, Kjell-Åke Karlsson samt från Annika, Bengt, Sara och Fredrik Södersten.

Sveaskog, Kjell-Åke Karlsson samt Annika, Bengt, Sara och Fredrik Södersten tillstyrkte förslaget. Sveaskog önskade förtydligande av skrivelse kring samverkan i den framtida förvaltningen av området. Kjell-Åke Karlsson önskade undantag från föreskriften A8 i skötselområde 5.1. Annika, Bengt, Sara och Fredrik Södersten önskar delta i utformningen och placeringen av den informationsskylt som avses placeras vid deras fastighet. Länsstyrelsen har tillmötesgått samtliga av dessa önskemål.

Herrljunga kommun hade inget att erinra mot förslaget.

Vägverket påpekar att möjligheten till dispens måste finnas om väg 182 behöver breddas eller justeras m.m. Vägverket anser det också angeläget att eventuella framtida parkeringsplatser eller liknande planeras i samverkan med vägverket.

Herrljunga Elektriska AB förbehåller sig rätten att bibehålla, underhålla och förnya befintliga jordkablar, luftledningar samt en transformatorstation. Detta innebär enligt Herrljunga Elektriska AB användning av grävmaskin och ev. andra fordon i terrängen samt röjning av träd och buskar inom området för luftledningsgata. Länsstyrelsen har i all väsentlighet tillmötesgått Herrljunga Elektriska AB:s krav men anser att underhåll och reparation av befintliga jordkablar skall föregås av ett samråd med Länsstyrelsen.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Området har höga naturvärden knutna till olika naturskogsartade lövskogsmiljöer, främst beroende på den rika förekomsten av död ved, både stående och liggande i flera olika dimensioner. Området hyser också bitvis en värdefull lundartad flora. Höga naturvärden finns också knutna till ett stort antal grova ekar av hagmarkskaraktär.

Det mosaikartade landskapet med variation av öppen betes- och åkermark samt naturskogsartad lövskog ger en tilltalande landskapsbild och skapar värdefulla naturmiljöer av olika slag. I reservatets närområde finns andra liknande värdefulla naturmiljöer i ett övrigt barrdominerat landskap. Detta gör att reservatet utgör en viktig refug för arter knutna till mer öppna och lövdominerade landskap.

Miljömål

Naturreseptatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet *Levande skogar*, delmål 12.1 - långsiktigt skydd av skogsmark.

Intresseprövning

Med hänsyn till området värden och naturreseptatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreseptat. Föreskrifterna är anpassade till naturreseptatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreseptatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreseptatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreseptatet. Om det finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreseptatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området tillfaller Sveaskog i enlighet med överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Sveaskog AB den 13 juni 2008. I den händelse att Sveaskog avyttrar sitt markinnehav tillfaller virkessortimentet förvaltaren istället.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreseptatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Västkuststiftelsen
- Förvaltningen bör ske i samråd med markägaren.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Alingsås Tidning/Elfsborgs Läns Tidning, Borås Tidning och Göteborgs-Posten.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Naturvårds-handläggare Henrik Roos har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lisa Ragnarsson, länsarkitekt Eva-Lotta Bengtsson, och länsjurist Anders Hjalmarsson.

Göran Bengtsson

Henrik Roos